

Key words: foreign language speech activities, personality-oriented approach, communicative approach, speaking skills, communicative competence.

УДК 373.018.593(477+100)

Пагутяк Ю. М.
студентка 1 курсу магістратури спеціальності
«Середня освіта
(Англійська мова та зарубіжна література)»

Розман І. І.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ПРИВАТНІ ШКОЛИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У статті розглянуто двояке ставлення педагогів та діячів освіти до приватних шкіл та їх значення у системі освіти сьогодення. Виокремлено та наголошено на те, що приватні школи мають свої переваги над державними освітніми закладами. Здійснено аналіз та зосереджена увага на часових рамках виникнення приватних шкіл.

Ключові слова: творчість, демократичні форми, сучасна освіта, приватні школи.

Різноманітність типів навчальних закладів і форм здобуття освіти, як відомо, є обов'язковою передумовою для динамічного розвитку будь-якої освітньої системи. На початку 90-х років, коли стара система освіти почала розвиватись, в нашій країні стало можливим створення приватних шкіл. Небайдужі педагоги намагалися надатишкільній освіті демократичних форм, що було яскравим прикладом їхньої творчої громадянської ініціативи [1, с. 23].

Метою написання статті є висвітлення значення приватних шкіл у сучасній системі освіти.

Проблема створення приватних шкіл та їх функціонування частково розкриті в працях багатьох педагогів-науковців, діячів приватного сектору освіти, політиків, представників передових кіл громадськості, а саме в роботах В. Астахова, К. Астахової, Б. Корольова, М.Очкасової, Л. Сидоренка та ін. Але в той же час поза увагою дослідників залишився історико-педагогічний аспект

визначення умов існування приватної школи України другої половини ХІХ – початку ХХ століття, що й зумовило актуальність статті [1, с. 26].

Приватні заклади освіти є ровесниками незалежної України. Їх почали активно створювати в 1991 році як альтернативу масовій школі. На першому етапі це були вальдорфські школи, школи Монтесорі, школи, які відповідали особистим запитам батьків, наприклад, школи з духовною складовою, культурологічні, фінансові, економічні [2].

Приватні школи створювалися з метою надання освітніх послуг найвищої якості. Саме ця сторона діяльності приватного сектору набуває надзвичайної актуальності в період державного і громадського визначення її місця в національній культурі, напрямів та перспектив подальшого розвитку. Ці школи є альтернативою масовій школі для дітей з особливими фізичними та інтелектуальними потребами, для сімей з своїми власними духовними чи національними орієнтирами.

Як не дивно, приватні школи створювалися творчими людьми, які хотіли розкрити свій, незадіяний у державних школах, потенціал. Насамперед, це був такий освітній прорив, який давав змогу запровадити новітні технології і форми навчальної діяльності. Задовго до формування державної системи освіти в царській Росії діяли численні приватні школи і училища. Утримувачами шкіл в минулому столітті були представники духовенства. Надалі поділ на державну і приватну системи освіти деякий час залишалося умовним: так, за свідченням

В.О. Ключевського, окольничий царя Олексія Михайловича Федір Ртищев утримував за власний кошт вчителів-ченців, які навчали бажаючих мов, риториці, філософії та іншим наукам.

У 1991 році в Україні з'явилися перші загальноосвітні навчальні заклади недержавної форми власності: лицей «Гранд», гімназія «Гармонія» та ін. До 1997 року з місцевого бюджету здійснювалося фінансування викладання предметів державного стандарту освіти для приватних шкіл. Така підтримка з боку держави постійно розширювалася [2]. Однак, у 2000 році з невідомих причин держава припинила фінансувати приватні школи. Справа розвитку навчальних закладів приватної форми власності стала справою самих колективів і батьків. Починаючи з 2000 року почалася масова ліквідація приватних шкіл по всій Україні. На сьогодні в більшості обласних центрів України не залишилося жодної приватної школи, не говорячи про районні центри чи невеликі містечка. З понад 20 тисяч шкіл по Україні, приватних трохи більше сотні, що складає 0,01% від загальної

кількості загальноосвітніх навчальних осередків.

За даними Держстату, в попередньому навчальному році в Україні налічувалося 3,8 мільйона учнів різних вікових груп, які навчаються в 16,9 тисячі шкіл, гімназій та ліцеїв. Педагогів, які займаються навчанням майже 4 мільйонів дітей, нараховувалось у 2016/2017 навчальному році близько 440 тисяч осіб. З-поміж усіх дітей приблизно кожен двохсотий вчиться в приватній школі: загальна кількість таких учнів близько 23,5 тисячі на всю Україну, що становить лише 0,6% загального числа школярів. Слід зазначити, що на одну приватну школу в Україні припадає близько 130 учнів, якими опікуються приблизно по 23-24 вчителів на школу, загальна кількість приватних навчальних закладів невелика – лише 180, трохи більше 1% [2].

Майже з подвійною перевагою над іншими містами за кількістю приватних шкіл попереду Київ, в якому налічується 48 таких навчальних закладів. Друга за кількістю недержавних шкіл Одеса та Одеська область – 26 приватних шкіл, Київська область і Харків з Харківщиною посіли третє місце – по 18 приватних шкіл [2].

Звісно, немає безкоштовної освіти, – є теоретично безоплатна освіта. Немає інструменту, коли кошти батьками вносяться на рахунок школи, але вони сплачують за освіту через систему податків. Практично в усіх країнах Європи є приватні школи і школи, які утримуються з місцевого або державного бюджету. Є цікаві зразки в Польщі, де існують громадські школи, утворені громадою. Слід додати, що існує європейська традиція розглядати недержавні заклади освіти як невід'ємну частину освітнього простору держави. Приватні школи, наприклад, у Німеччині складають — 14%, у Швеції — 15%, у Франції — 18%, у США — 13%, в Голландії приватних шкіл понад 70%, у Польщі – 20% від загальної кількості шкіл. В Україні ж вони складають 0,01% від кількості загальноосвітніх закладів освіти [3].

У дореволюційній Росії приватні школи і пансіони відкривалися як в великих губернських містах, так і в містах повітових, таких, як Аткарськ Саратовської губернії і Білосток Гродненської губернії, і навіть в дрібних містечках на кшталт Пропойска Могильовської губернії. Умовно всі приватні школи можна було розділити на дорогі столичні і дешевші, але потенційно менш якісні провінційні. Щоб підтримати доступний для широкого загалу населення, а не тільки заможним дворянам і купцям, рівень плати за навчання, багато нові приватні навчальні заклади зверталися за державної фінансової допомогою і часто її отримували. Ставлення до приватної освіти було змішаним не

тільки в професійних колах, а й у цілому в суспільстві: в його підтримку виступали зокрема Л. Н. Толстой, Н. Г. Чернишевський, а серед його противників були А. С. Пушкін і М. І. Лобачевський [4].

Варто зазначити, що приватні школи йдуть нога в ногу з прогресом. Завдяки цим навчальним осередкам виносяться на широке обговорення та проходять експериментальну апробацію питання трансформації освітнього середовища сучасної школи з урахуванням світових тенденцій і української практики, вивчаються шляхи вдосконалення нормативно-правової бази системи освіти в Україні з урахуванням європейського досвіду. Так, починаючи з 2007 року щорічно проходять Всеукраїнські форуми приватних закладів освіти, а з 2010 року у рамках цих форумів відбуваються і Міжнародні науково-практичні конференції незалежних шкіл Європи. На обговорення виносяться надзвичайно актуальні теми зокрема, «Синергія сучасної школи», «Освіта й сучасні глобалізаційні процеси: український вимір», «Розмаїття в освіті – яка школа потрібна Україні?»[5].

Оскільки існує багато думок щодо приватних шкіл, наведемо кілька позитивних та негативних сторін цього типу навчального закладу.

Плюси приватних шкіл:

- є індивідуальний підхід до навчання дитини, якій приділяють стільки часу, скільки потрібно. Кількість дітей у класі не перевищує 12-14 чоловік;

- можливість творчої реалізації для вчителів, завдяки чому процес навчання проходить цікаво;

- сувора дисципліна, до якої дитину привчають у таких навчальних закладах.

Мінуси приватних шкіл:

- іноді такі школи не відповідають очікуванням, експериментальні методики навчання часто не приносять ніякої користі загальному розвитку дитини;

- оплата за навчання дитини є досить високою.

Впродовж останніх десяти років українці читають заголовки вітчизняних газет та Інтернет-видань, які говорять самі за себе: «Приватна освіта — на межі банкрутства» («Дзеркало тижня. Україна» №19, 18 травня 2007), «В Україні масово зникають приватні школи» («Рідна країна», 07 листопада 2011), «В Україні майже не залишилося приватних шкіл» (Радіо Свобода, 15 листопада 2013) [1].

Отже, що все ж існує певна дискримінація приватних шкіл як організацій, бо вони прирівнюються не до навчальних закладів,

а до бізнес-структур. Сьогодні більшість з тих нечисленних приватних навчальних закладів, які ще лишилися, знаходяться у критичній ситуації. Причому мова йде не про проблеми педагогічних систем приватних шкіл. Вони, як правило, показують дивовижну ефективність. Навіть, якщо освітні бюрократи спостерігають творчий хаос, який панує в багатьох приватних школах, їм зрештою доводиться визнати: попри відсутність «порядку», чомусь і результати ЗНО добрі, і діти радісні, і батьки задоволені. А передусім тому, що з моменту створення приватних шкіл до них завжди застосовувалася подвійні стандарти: з одного боку було декларативне схвалення на державному рівні, а з іншого – жорсткий економічний тиск, утиски чиновників, маніпулювання умовами діяльності та громадською думкою через творення міфів різного типу.

Результатами нашого дослідження можуть користуватися студенти під час написання дослідницьких та наукових робіт.

Подальше вивчення теми статті сприятиме підвищенню авторитету приватних шкіл у національній системі освіти. Здійснене нами дослідження зумовлює подальше ознайомлення з діяльністю вітчизняних приватних шкіл, дає можливість більш детального визначати їх сильні та слабкі сторони, а також повернути увагу на систему освіти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лагодич М. Роль та місце приватних навчальних закладів у системі неперервної релігійної освіти в Україні / М. Лагодич // Богословський вісник. – 2013. – №7. – С.23–43.
2. Приватні школи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lvivhjt.net/suspilstvo40648>. – Назва з екрана.
3. Роль приватних шкіл в українській освіті [Електронний ресурс]. – 2011. – Режим доступу: <http://www.glavkom.ua/publication115788>. – Назва з екрана.
4. Частная школа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ru.wikipedia.org>. – Назва з екрана.
5. Шиян О. М. Соціальний статус навчальних закладів приватної форми власності в Україні : дис. ... канд. соц. наук / О. М. Шиян. – К, 2002. – 165 с.

The article deals with the twofold attitude of teachers and educators towards private schools and their significance in today's education system. It has been emphasized that private schools have their advantages over state educational institutions. The analysis has been done and attention on the time frame on the private schools

emergence has been focused.

Key words: creativity, democratic forms, modern education, private schools.

УДК 373.2.011.3-052:316.621

Полажинець І. Ю.
магістрант 1 курсу спеціальності «Дошкільна освіта»
Іванова В. В.
кандидат психологічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ТРУДОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті проаналізовано теоретичні підходи науковців до проблеми формування соціальної активності дітей дошкільного віку; досліджено та розкрито сутність поняття «соціальна активність», підкреслюється роль соціальної активності як чинника суспільного розвитку; наголошується на необхідності формування діяльнісного ставлення дітей дошкільного віку до світу через включення їх у трудову діяльність.

Ключові слова: активність, трудова діяльність, соціальна діяльність, дошкільник, формування соціальної активності.

У період створення нового суспільства формування соціальної активності є важливою стороною виховання громадянина. Новими освітніми пріоритетами стають виховання відповідальності, творчої особистості, що усвідомлює потребу в розвитку своїх здібностей і має бажання і вміння вчитися, працювати; особистості, що прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни. Ці вимоги, що висувуються суспільством, відносяться і до сучасної дошкільної освіти. Вони припускають, перш за все, необхідність створення оптимальних умов для виховання активності особистості, спрямованих на повноцінну взаємодію з навколишнім середовищем відповідно до вікових особливостей і можливостей.

Проблема соціальної активності особистості завжди перебувала в центрі уваги дослідників. Поняття «соціальна активність» широко використовується у працях філософів, психологів, педагогів і соціологів. Різним аспектам